

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Qvæstio III. In Tit. III. De Clericis Conjugatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

tantum, sed à criminis etiam suspicione alienos esse oportet. Unde tot Ecclesiæ legibus ablegatas legimus extraneas foeminas à ministerio domestico Clericorum: atque ob majorem securitatem, & ut omnis prava suspicio tolleretur, statutum fuit, ut tam Episcopi, quam Clerici secum testes rei domesticæ haberent, & coram eis tantum possent alloqui foeminas, *c. Clericus* 20. *c. Clerici*, 32. *cum sequenti*, 81. *dist.* Concilium Brachar; 3. *can.* 4. Matifcon. *can.* 3. *ibi*: *Nulla mulier in cubiculo Episcopi, absque duobus Presbyteris, aut certè Diaconis, ingredi permittatur.* Alia congerit Antonius Augustinus *l. 6. tit.* 32.

Dices: Sacerdotes non tantum inter-
40 nis virtutibus ornati esse debent; sed etiam externò earundem decore gravitatem ostendere, actionesque suas ita componere, ut aliis rectum præbeant *exemplum*: ergo illis prohiberi non debet *cohabitatio mulierum*, cum ista illorum sancta conversatione vitia fugere, & ad meliorem vitam frugem converti possint. Nam *Sancta conversatio confundit inimicum, & aificat proximum, glorificat Deum*, ut ait D. Isidorus *l. Soliloq.* quo etiam respexit *c. Pervenit*. 2. *q. 7. & c. Inter, de Purgat. Canonic.* Deinde hoc exigit *necessitas ad obsequia domestica*, quæ à viris nec ita commodè, nec exactè fieri possunt. *Et N. confeg.* idque propter nimia pericula, quibus in hac materia obnoxium est humanum genus, ut experientiâ constat. Nec obstat *c. Pervenit*; ibi enim solum agitur de Episcopo, qui Presbyterum quendam, post lapsum, in suis adhuc iniquitatibus volutatum, retinere dicebatur; cujus cohabitatio non habebat periculum inducendi Episcopum in lapsum; sed potius, ut ille ad frugem

reduceretur; *c. Inter*, non favet præsentis casui; cum solum agat de familiaritate cum *hereticis*. Necessitas autem obsequiorum, quæ communiter à mulieribus præstari solent, expediri possunt per tales, quas ætas & morum probitas extra suspicionem ponit, ut supra dictum est.

Præter hæc *not.* 1. cum quandoque contingat, quòd *Clericus habeat mulieres propinquas*, quas sustentare debet, *in cit. c. 1. h. t.* de illis præscribi, ut habeat *in vico*, aut *in villa* extra domum, longè à Presbyteri conversatione, & ei ibi subministret, quæ necessaria sunt, intellige, si propter suspicionem domi eas retineri non deceat.

Not. 2. in *c. Sicut*, 4. *h. t.* prohiberi, ut Clerici *fornicariis* in suis domibus habeant; per quas videntur intelligi mulieres, quæ sub fornicibus tabernas à fisco conducunt, ut ibi merces suas venales habeant, instar opificum, qui *fornicarii* dicuntur, de quibus Pereyra *in Elucidar.* n. 1510. quamvis rectius dicantur *concubinae*, ut colligitur *ex c. 5. & 6. eod.* *Not.* 3. iisdem prohibitum esse habere mulieres *superinductas*, *c. Interdixi, dist.* 32. per quas ait Gonzalez *in c. 1. h. t. n.* 14. intelligi, non uxores, nec concubinas, sed tertii cujusdam generis, quas secum Clerici non sobolis suscipiendæ gratiâ, sed pietatis studio, aut prætextu, fovebant. *Denique* etiam *sorores adoptivas*, hoc est, foeminas, quas ad eludendum canonem Nicœnum (relatum *in dist. c. Interdixit*) Clerici secum retinebant sub nomine *sorum*, seu *Agapetarum*, de quibus Concilium Ancyran. *canon.* 16. *ibi*: *Virgines autem, quæ conveniunt cum aliquibus, tanquam sorores, habitare prohibemus*; quòd sub simulatis hisce nominibus lateat simulata Veneris nequitia.

QVÆSTIO III. IN TIT. III. DE CLERICIS CON- JUGATIS.

Hoc titulo resolvitur, *an & qua ratione liceat Clericis Uxorem ducere, illique cohabitare? an tales Clerici conjugati teneantur deferre tonsuram, & habitum Clericalem? an sint capaces beneficiorum*

Ecclesiasticorum, vel, si prius habuerunt, retinendorum; vel noviter acquirendorum? an gaudeant privilegio Clericali? quo titulo Clericus in Sacris nequeat validè matrimonium inire?

ARTI.

ARTICULUS I.

An Clerico licet Uxorem ducere?

43 **D**E hoc agitur in pluribus capitulis, *h. t.* Alexander III. *c. 1. h. t.* ita constituit: *Si qui Clericorum infra Subdiaconatum acceperint uxores, ipsos ad relinquenda beneficia Ecclesiastica, & retinendas uxores, districtione ecclesiastica compellatis. Sed, si in Subdiaconatu, & aliis Superioribus ordinibus uxorem accepisse noscantur, eos uxores dimittere & penitentiam agere de commisso, per suspensionis & excommunicationis sententiam, compellere procuretis; & c. Sanè, 2. eod. ibi: Sanè de Clericis inferiorum ordinum, qui in conjugio constituti, diu ecclesiastica beneficia ex concessione predecessorum suorum habuerunt, à quibus sine magno discrimine, ac effusione sanguinis non possunt privari, duximus respondendum, ut, quia ibi natio, & gens barbara, & multitudo in causa est, eos dissimulatione sustineas ecclesiastica beneficia, tam diu habita, possidere; provisurus attentius, ne deinceps Clericis conjugatis ecclesiastica beneficia conferantur; sed illorum aliqui ad sacros ordines, vel Ecclesiarum administrationes non admittantur, nisi castitatem fortè voverent; & perpetuò servarent, qui unicam, & virginem habuerint uxorem. Et in pluribus aliis.*

44 Ex his, & aliis textibus hæc conclusio sequitur: *matrimonium à Clericis, infra subdiaconatum, constitutis, contrahere non valere; à Subdiaconis vero, & supra, nullum esse.* De Clericis minoribus aperte constat *ex cit. c. c. 1.* ubi, postquam acceperunt Uxores, jubentur compelli ad eas retinendas; & *c. Joannes 7. eod.* dicitur, non compellendus ad deferendum habitum Clericalem Joannes, qui, postquam fuit Acolythus, Uxorem duxit; id, quod etiam habetur *c. Ex parte, 9. eod.* De Clericis verò in sacris, ex eo, quia *dict. c. 1.* sub pœna suspensionis, & excommunicationis ferendæ, jubentur Uxores dimittere, *c. Sanè, 4. eod.* *Sacerdotum nuptiæ dicuntur non nuptiæ, sed potius contubernia.*

45 Dices: Sive legem naturæ attendamus, sive legem scriptam, & gratiæ, nullum invenimus præceptum de cœlibatu

*sacerdotum, minus de Diaconis & Subdiaconis; ergo idem licitum etiam erit Sacerdotibus in lege gratiæ. Ant. probant contrarii, factis, de quibus latè agit Gonzalez h. t. in c. 1. an. 2. Sed quidquid sit, de quorundam opinione, qui volunt, cœlibatum Sacerdotibus injunctum esse à jure divino (de quo V. Card. Bellarminus, tom. 1. controvers. lib. 1. de Clericis c. 28.) certum tamen est, cœlibatum Sacerdotum esse de jure Ecclesiastico, ut constat ex illis canonibus, ubi, cum agitur de hac continentiæ lege, vocatur *lex Ecclesiastica.* Hac enim facit, *1. c. Presbyteri, dist. 27. ibi: juxta Sacrorum canonum definitiones. 2. c. 1. h. t. ibi: Si Clericorum infra subdiaconatum & c. 3. c. quod te, 3. eod. c. 4. eod. & pluribus aliis locis.* Accedit Concilium Trident. *sess. 24. can. & c. cum olim, 6. h. t. ibi: Nos igitur attendentes, quod orientalis Ecclesia votum continentiæ non admittit, quin orientales in minoribus constituti ordinibus, contrahant; & in Superioribus utantur matrimonio jam contracto.* Ubi bene notandus textus, non dici, quòd in Ecclesia Græca Clericis in majoribus liceat *contrahere*; sed tantum, quòd eis liceat *uti matrimonio prius, quam venirent ad ordines majores, contracto.**

Ex quibus verbis deducitur, *1. in lege 46 Ecclesiæ, quæ ordinandi in Sacris, tenebantur edere votum continentiæ, cum Clericis Orientalis Ecclesiæ contrarium esse permillum, ut ordinati in Sacris matrimonio prius contracto uterentur. 2. reliquos Ecclesiasticà lege teneri ad emitendum continentiæ votum, cum in sacris ordinantur. 3. votum continentiæ non esse de essentia status Clericalis; cum stet sine illo in Clericis Ecclesiæ Orientalis. 4. obligationem continentiæ servandæ à Clericis in Sacris; non esse juris divini; aliàs Pontifex oppositum nec Clericis Orientalibus potuisset permitttere; licet primis Ecclesiæ temporib⁹ fuerit æqualis lex, tam apud Latinos, quam Græcos, ut Sacris Ordinibus initiati, non solum matrimonio postea non copularentur, verum etiam jam contracto non uterentur; imò à propriis uxoribus se abstinere, cum necessitas ministrorum, & fidelium inopia coegit, etiam ex conjugatis Clericos assumere;*

mere: constat ex Origene *homil. 23. in Numer.* Eusebio in *Evangel. demonstr. c. 8. & 9.* Epiphano, *heresi 69.* Chrysof. *homil. 2. de patientia Job.* Cyrillo Hierosolym. *catech. 12.* Hieronymo *contra Vigil. in princip. & epist. 50. in fine.* Concilio Nicæno, *canon. 3.*

ARTICULUS II.

An Clerici conjugati teneantur deferre habitum, & tonsuram?

47 **D**E hoc Episcopus Pictaviensis quaestionem movit apud Innocentium III. ad quam rescribit Pontifex, & refertur c. *Joannes 7. h. t.* quod sic habet: *Joannes nobis conquerendo monstravit, quod tu eum, quanquam jam dudum uxorem legitimam duxerit, pro eo, quod prius in acolythum fuerat ordinatus, compellere niteris, ut tonsuram deferat Clericalem, ex quo inter ipsum, & uxorem suam posset scandalum generari; cum de consuetudine terre tue Clerici uxorati non cogantur invito portare tonsuram. Quoniam igitur idem, etiam tonsuratus, non potest privilegio Clericali gaudere, mandamus, quatenus ipsum super tonsuratione hujusmodi non molestes, dummodo nullum percipiat beneficium Ecclesiasticum, cuius ratione teneatur Clericalem deferre tonsuram; quia, cum eum oporteat secularibus negotiis immisceri, tonsura ipsius, secularia exercentis, videretur profectò in ministerio nostri vituperium redundare.* Ex quo textu sequitur, cum in Ecclesia Latina quaestio fieri possit solum de Clericis in minoribus (qui enim in sacris sunt, citra dispensationem conjugati esse nequeunt) Clericos conjugatos, qui sunt infra Subdiaconatum, non teneri ad deferendum habitum, & tonsuram Clericalem, nisi liceat illi habere beneficium Ecclesiasticum, de quo diximus *à num. 21. & 26.* & patet ex c. *Clericus, 6. h. t.* quod est desumptum ex *Concilio Triburiensi*, ubi statuitur: *si Clericus non in gradu seu Ordine sacro constitutus, nec Religionem professus, dimissa Tonsura uxorem duxerit, eam retinere potest, imò & debet: iterum tamen tonderi debet, si Canonis, & fori Clericalis privilegio gaudere velit;* (*Abb hic n. 4.*) modò non

sit bigamus, sed Virginem duxerit, & Ecclesiae alicui serviat, juxta *Concil. Trid. sess. 23. c. 6. de reform.* Ex quo infert gloss. *in hic*, quòd Clericus conjugatus & beneficiatus, debeat portare coronam; quæ autem pertinent ad qualitatem, & decorem habitus Clericalis, diximus *à n. 21.*

ARTICULUS III.

An Clerici conjugati possint habere beneficia Ecclesiastica?

48 **C**Lericum conjugatum, jure Ecclesiastico, incapacem esse beneficiorum; ita cum communi Leslius *l. 2. Jusf. c. 34. de 21.* adeo, ut nec dispensatione Episcopi beneficium, etiam simplex, obtinere possit. Sanchez *cit. D. 42. n. 18.* excipe, nisi duxerit Virginem, & perpetuam continentiam voverit, c. *Sanctus, h. t.* modò etiam uxor vel monasterium ingreditur, vel saltem votum continentiae perpetuae edat, quin exposita maneat periculo incontinentiae, c. *Conjugatus, 5. de Convers. conjugat. junct. gl. V. ab uxore.* Nam Laicus non est capax beneficii, c. *Cum adeo, 17. de rescript.* at Clericus conjugatus habetur in omnibus ut Laicus, exceptis casibus expressis, c. *unic. h. t. n. 6.* Ex quo sequitur. 1. Clericum, qui per verba de praesenti contrahit matrimonium, amittere beneficium, si quod habuit, extra praedictum casum; quia sic tacite renuntiat praesumptione juris; & quidem ipso facto, juxta Barbosam *in c. 1. h. t. n. 2.* adeo, ut fructus, à die sic contracti matrimonii perceptos, teneatur restituere; nec possit in favorem tertii renuntiare, atque adeo beneficium ejus, tali casu statim, ipso jure vacare; ita Sanchez *l. 7. matrim. D. 42. à n. 10.* & hoc non in poenam delicti, cum nullum sit; sed ob incompatibilitatem cum statu matrimonii. Hinc, quando dicitur *c. 1. & 3.* ejusmodi Clericos conjugatos privandos esse beneficiis, intellige, quòd possessionem, cum injuste detineant. Et quamvis ab initio fuerint habiles ad beneficium, & inhabilitate (v.g. irregularitate) superveniente, non perdant ipso jure; perdunt tamen tacita renuntiatione, quæ intervenit in hoc casu. Et hoc etiam procedit de pensionibus Ecclesiasticis, si quas ejusmodi Clericus habuit titulo Clericali (nisi sint reservata pro officio aliquo compatibili cum matrimonio, ut pullare campanas,

panas, organum &c.) & accessu, regressu, & quolibet alio jure ad beneficium Ecclesiasticum; per Clementinam, *Gratia, de rescriptis*; imò & transactione inter Titularem, & Pensionarium in ita post tale matrimonium, de quo Barboſ. *cit. an. 6.*

49 Si quæras, *an hoc procedat de matrimonio contracto per verba de presenti, etiam non consummato?* r. affirmative. Status enim conjugalis, etiam non consummatus, incompatibilis est cum Clericali, non quidem ex natura rei, sed juris Ecclesiastici præsumptione, ut constat *exc. 5. h. t.* ubi Innocentius III. Archiepiscopo Norvicensi rescribens, *accepimus etiam, inquit, quod quidam Clerici tuæ diœcesis, qui matrimonium contracterunt, Ecclesiastica beneficia detinere contendunt: in quorum conversatione cithara cum psalterio malè concordat. Cum ergo vir cogitet, quomodo placere possit uxori, & iæcominus, quæ Dei sunt, valeat cogitare, cum quasi divisus in duo plenam sui non habeat potestatem: ut ei, a quo stipendium recipit, plenius famuletur: mandamus, quatenus hujusmodi Clericos beneficiis Ecclesiasticis, quæ in tuâ diœcesi sunt adepti, prius appellatione remota; præsertim, cum rerum Ecclesiasticarum substantia per tales soleat deperire; nisi forte in talibus scienter contuleris Ecclesiastica beneficia: quibus eos non per te, sed per Superiorem decernimus spoliandos. Et hoc ita verum est, ut tale beneficium non recuperet, licet uxor Religionem profiteatur, vel moriatur, ex c. quam periculosum, 7. q. 1.*

50 Hoc extendunt aliqui etiam ad casum, quo matrimonium fuisse nulliter contractum vel ex defectu solemnitatis, vel ob impedimentum occultum, & ab illo ignoratum; de quibus Barboſa *cit. an. 8.* non tamen, si sit nullum ex defectu consensûs in ipso: Sed probabilius est, in hoc casu non privari *ipso jure*; privandum tamen esse per sententiam, nisi cum ipso dispensetur, *gl. fin. in c. 1. h. t.* Sanchez *l. 3. matr. D. 43.* Layman *l. 4. tr. 2. c. 14.* quia sic non assumit statum incompatibilem. *Non enim præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum, reg. 52. in 6.* Ex quo sequitur, ea quæ diximus de Clericis conjugatis, quoad inhabilitatem retinendi beneficia prius habita, si matrimonium contraxerunt, accipiendâ esse de *matri-*

monio contracto, non mero facto, sed *jure, ac validè.* Hinc Clericus in Sacris de facto, seu invalidè contrahens matrimonium beneficiis prius obtentis non privatur *ipso jure*; quia cum tale matrimonium sit omnino nullum, non assumpsit statum incompatibilem cum beneficio. Constitutio autem, in poenam delicti, cum *ipso jure privans*, nulla datur; possunt tamen suspendi, & excommunicatione compelli ad agenda poenitentiam, *c. 1. h. t.* Peractâ verò poenitentia dispensat Episcopus, ut officii sui executionem habeant, *c. Sanè, 4. eod.* quod tamen intellige, si contraxerunt *cum unica, & Virgine*; secus enim fierent bigami verè, vel interpretativè, cum quibus non dispensat Episcopus *c. Nuper, & c. fin. de Bigamis.* Si autem duxerunt unicam & virginem, sunt bigami solum similitudinariè, cum quibus dispensat Episcopus, ut diximus *l. 1. Tit. 21.*

Not. autem. 1. si Clerici in minoribus 51 constituti, propter contractum matrimonium, beneficiis priventur prius obtentis, debere illis restitui bona, quæ Ecclesiis, in quibus erant intitulati, contulerunt, *c. 3. h. t. ibi: Sanè si Ecclesiis, quibus attitulati fuerant, de possessionibus, aut aliis bonis suis aliqua contulisse noscantur, cum ab earundem Ecclesiarum ministerio fuerint, & beneficio sequestrati, ad ipsos restitua via dominium, ac proprietates liberè debet, & absq; ulla contradictione redire.* Not. 2. per matrimonium non extingui dispensationem ad beneficium, quo minus illegitimus dispensatus, soluto matrimonio, virtute illius, beneficium obtine possit, Sanchez *l. 7. de matr. D. 42. n. 9.* Not. 3. solum Papam, non autem Episcopum dispensare posse cum Clerico, qui constitutibus in minoribus, uxorem duxit, ut beneficium Ecclesiasticum obtineat, etiam si duxerit unicam, eamq; virginem, & Ecclesiæ alicui deservire velit. Nam inferior in lege Superioris non dispensat, nisi in casu commisso; præsens autem talis non est. Nec rectè arguitur ad hunc ab aliis casibus, v. g. quòd Episcopus dispensare possit ad beneficium simplex cum homicida, & irregulari, *c. ad audientiam, 12. de homicid.* vel cum deposito ab ordine, & beneficio, *c. Salonitane, dist. 63.* Nam hi casus sunt expressi. 2. in materia exorbitante, qualis est materia dispensationis, non est locus à simili, vel majori, ut dixi *alibi.* ARTI-

ARTICVLVS IV.

An Clericus conjugatus promoveri possit ad ordines?

52 **D**E hoc agitur in c. *Sanè*, 2. h. t. ubi Alexander III. scribens Herfordensi Episcopo, *provideas*, inquit, *attentius, ne Clericis conjugatis Ecclesiastica beneficia conferantur; vel ad Sacros ordines, aut administrationes Ecclesiasticas admittantur*; ubi Abbas *hic num.* 3. verbum *Sacros ordines* vult accipi generaliter, ut comprehendantur omnes ordines, etiam minores, ut colligitur ex c. *fin. de temporibus ordinat. in 6. ibi: Nullus Episcopus, etiam conjugato, nisi volenti religionem intrare, aut ad Sacros ordines promoveri, præsumat conferre tonsuram. Excipitur tamen.* 1. Conjugatus, qui voveret perpetuam castitatem, & unicam Virginem habuisset uxorem, ut dicitur in fine dict. c. *Sanè*. Si enim duxisset viduam, vel corruptam, titulo bigamiæ irregularis foret, ut diximus l. 1. tit. 21. *Excipitur.* 2. Si Conjugatus, emisso voto castitatis (idem præstante uxore) inititur minoribus, animo ascendendi ad ordines Sacros, ut colligitur ex dict. c. *Sanè*. *Excipitur.* 3. nisi Conjugatus, post legitimum divortium propter adulterium Uxoris ordinari vellet; quia tunc in ordine ad hanc statûs mutationem, & immunitatem ab usu conjugii evadit liber; Sanchez l. 7. matr. D. 47. an. 16. Dixi: *idem præstante uxore*; cui addendum, si hæc in sæculo manere velit, ac eâ ætate sit, ut sit extra periculum incontinentiæ; alioquin enim, si foret juvenis, deberet Religionem intrare, ut dicitur c. *Conjugatus*, 5. de *Convers. Conjugat.* quod in integra lectione relatum à Gonzalez sic loquitur: *Conjugatus ad monasterium converti desiderans, prohibetur suscipi, nisi uxor ejus convertatur; nam cum unum utrorumque corpus, conjugii copulatione, sit factum, incongruum est, partem converti, & partem in seculo remanere; nec recipitur apud Deum illius viri conversio, cuius sequitur conjugalis fœderis profututio. Cum igitur cætus Clericorum longè præmineat cætui monachorum, ut ita aliquando bonus Monachus vix bonum Clericum faciat, nullus conjugatorum est ad ordines sacros promovendus, nisi ab uxore continentiam profiten-*

te fuerit absolutus, ut fiat deinceps de carnali copula Spirituale conjugium.

Si quæras, *an filius Sacerdotis Græci ex uxore genitus, licitè promoveatur inter Latinos?* id constare ex rescripto Innocentii III. ad Archerontinum Episcopum in c. *Cum olim* 6. h. t. cum enim Canonici Anglorienses Cantorem Tricaricensem sibi elegissent in Pastorem, & videretur electioni, cæteroque legitime obflare, quòd dictus Cantor esset genitus ex Patre Græco, qui constitutus in minoribus, juxta ritum Græcorum Uxorem duxit, ac cum ex legitima uxore suscepit in Sacerdotio: respondit Pontifex: *Nos igitur attendentes, quòd Orientalis Ecclesia votum continentie non admittit, quoniam Orientales in minoribus ordinibus contrahunt, & in superioribus utuntur matrimonio jam contracto: mandamus, quatenus nisi pro eo, quòd inter Latinos Græci hujusmodi conversantur, regionis consuetudo repugnet, si aliud Canonicum non resistat, ad confirmationem, & consecrationem ejusdem sine dubitatione procedas.*

ARTICVLVS V.

An Clericus conjugatus gaudeat privilegio Clericali?

Clericale privilegium duplex est, *fori*, 54 & *canonis*; de illo egimus l. 1. tit. 2. de *Constitut.* & l. 2. tit. 2. de *foro competente*; de altero dicemus infra; quibus positus *questio est.* 1. *an Clericus conjugatus, solum in minoribus constitutus, gaudeat privilegio Clericali?* 2. negativè ex c. *Joannes*, 7. h. t. ubi Innocentius III. ad dictam quæstionem respondens ait: *cum Clericus conjugatus, etiam si tonsuram ferat, non possit privilegio Clericali gaudere, si beneficiatus non sit &c.* Ex quo textu sequitur. 1. privilegio Clericali de jure non gaudere Clericum conjugatum non beneficiatum. 2. Clericos conjugatos non posse compelli ad ferendam tonsuram, nisi velint privilegio Clericali gaudere, ut etiam colligitur ex c. 10. & *fin.* 3. si quis in minoribus constitutus, statum incompatibilem cum Clericali in re assumpsit, v. g. Laicalem, vel militarem, eo ipso ceteri tacitè renuntiasse statui Clericali, nec recuperare beneficia priora, vel Clericorù privilegia, licet habitum, & tonsuram reassumat, ut notat Barbof. in dict. c. *fin.* n. 3.

Quæ-

55 *Quaestio est. 2. an Clerici in minoribus constituti gaudeant Clericali privilegio in suis saltem bonis, si relicto habitu, & tonsura, ductaque Uxore, habitum Clericalem reassumant, ut declinent jurisdictionem secularem? vel si etiam ducta uxore habitum nunquam deposuerunt?*

56 *Item statuitur in c. Vnic. h. t. in 6. ubi Bonifacius VIII. sic loquitur: Clerici, qui cum unicis, & virginibus contraxerunt (si tonsuram & vestes deferant Clericales) privilegium retineant Canonis ab Innocentio Papa II. praecessore nostro editi in favorem totius ordinis Clericalis. Et cum (juxta Parisiense Concilium) nullus Clericis distringi, aut condemnari debeat a iudice seculari: praesenti declaramus edito, huiusmodi Clericos conjugatos pro commissis ab eis excessibus, vel delictis, trahi non posse criminaliter, aut civiliter ad iudicium seculare: nec ab ipsis secularibus iudicibus eos debere personaliter, vel etiam pecunialiter (ne per unam viam concedatur eisdem iudicibus, quod per aliam denegatur) ullatenus condemnari. In ceteris autem vel nisi (ut praemittitur) tonsuram, vel vestes ferant Clericales, etiam in praemissis eos gaudere volumus privilegio Clericali.*

57 *Hanc constitutionem Bonifacii confirmavit Tridentinum sess. 23. de Reform. c. 6. ubi dicitur: Nullus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. Is etiam fori privilegio non gaudiat, nisi beneficium Ecclesiasticum habeat, aut Clericalem habitum, & tonsuram deferens, alicui Ecclesiae ex mandato Episcopi inserviat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel Universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines suscipiendos versetur. In Clericis vero conjugatis servetur constitutio Bonifacii IX. quae incipit: Clerici, qui cum unicis; modo hi Clerici alicujus*
Tom. III.

Ecclesiae servitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesiae serviant, vel ministrent, & Clericali habitu, & tonsura utantur, nemini, quoad hoc privilegio, vel consuetudine etiam immemorabili, suffragante.

Ex his iuribus allegatis, sequitur. 1. *Clericum primae tonsurae, vel in minoribus constitutum, etiam non conjugatum, gaudere privilegio fori, si habeat beneficium, vel deferat habitum, & tonsuram, aut versetur in studiis de licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines. Ubi not. 1. id procedere, etiam si beneficium sit modicum; quia jam verificatur quod habeat beneficium. Sic Garcia p. 1. de benefic. c. 6. n. 37. & p. 2. c. 2. n. 3. id, quod probabilius procedit, facta solum legitima beneficii collatione, licet nondum adeptam possessionem; cum dispositio sit favorabilis; Sic Parisius de Resign. Benefic. l. 7. q. 1. n. 47. imò etiam, licet in re collatio non esset valida, si sit in pacifica possessione de facto; ita Carolus de Grassis, de effe. & lib. Clerical. effe. u. 1. n. 187. tunc possessione sua, quoad talem effectum spoliari non debet.*

Collig. 2. cum in textu Trid. dicatur, Clericos primae tonsurae, vel solum in minoribus constitutos, privilegio fori non gaudere, nisi habeant unam ex praedictis conditionibus, solum sub disjunctione requisitis, recte concludi, eos gaudere privilegio fori, licet nec beneficium habeant, nec habitum, & tonsuram deferant, modo in Seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel Universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines suscipiendos versentur. Sic Gonzalez ad 8. regul. Cancel. gl. f. 5. §. 5. n. 6. quia disjunctiva sufficienter verificantur veritate partis unius disjuncti.

Sequitur. 2. Clericos conjugatos non gaudere privilegio Clericali, licet duxerint Virginem, & habitum, ac tonsuram deferant; nisi etiam adscripti sint, & ministrent, seu deserviant alicui Ecclesiae; quia licet solae duae primae conditiones exprimentur in dict. c. Vnico, ut constat ex n. 56. tertiam etiam superaddit Tridentinum confirmans illud c. Unicum, ut habetur in textu supr. n. 57.

Sequitur. 3. Clericum conjugatum, sed verè bigamum, non gaudere privilegio Clericali, quantumvis habitum, & tonsuram

firam deferat, vel etiam deserviat alicui Ecclesiæ. Nam in tali deficit illa conditio: *si duxit Virginem*, ad hoc necessaria, ut talis gaudeat privilegio Clericali, ut constat *ex textu à n. 56.* Dixi *verè bigamum*, quod non contingit, si duxit prius tantum à se corruptam; nec, si duxit, sed non cognovit, prius ab alio corruptam; nec si duplex iniiit matrimonium, sed alterum non consummavit; nec etiam, si duxit Virginem unicam, eamque postea vitiatam ab alio non cognovit. Nam cum hoc fiat, quòd duxerit Virginem (scilicet non vitiatam ab alio) eamque unicam.

62 *Sequitur 4.* Clericum in minoribus, antequam contrahat bigamiam, gaudere privilegio fori quoad delictum in eo statu commissum, si primum post illud factus sit bigamus. Nam in hoc spectatur semper status, in quo erat tempore delicti commissi; Sic Julius Clarus *in pract. crimin. §. fin. q. 36. n. 11.* Sanch. *l. 7. matr. D. 46. n. 4.*

63 *Sequitur 5.* Clericum, in minoribus constitutum, & conjugatum, amittere omnia privilegia Clericatus non servatis conditionibus prædictis, sine omni prævia monitione, & sententia declaratoria Judicis; quia hæc privatio non est in poenam delicti, sed ob defectum conditionis requisitæ, ut quis gaudeat ejusmodi privilegiis; ita Sanch. *l. 7. matr. D. 46. n. 19.* Et quamvis Clericus non conjugatus propter dimensionem habitus de jure antiquo *c. in audientia, de sent. excom.* non amittat privilegium Clericale, nisi post trinam monitionem; secus tamen est jure novo Trid. *sess. 23. c. 6. junct. declaratione S. Congreg. Concilii.*

64 *Quæstio est, an Clericus conjugatus, gaudens privilegio Clericali, vi hujus eximatur à jurisdictione Laica, non tantum in criminalibus, sed etiam civilibus?* R. affirmativam cenferi valde probabilem *ex c. unic. h. t. in 6. ibi: vel etiam pecuniariter nullatenus condemnari*; confirmari potest *ex c. 2. de foro compet.* ita Francus *in cit. c. unic. n. 4.* Cæterum communior sententia est, quòd fori privilegio gaudeat non solum in criminalibus, si agatur criminaliter ad vindictam publicam, sed etiam in civilibus, si de crimine civiliter ad poenam parti læsæ applicandam; in merè civilibus autem, quòd non, ut patet *ex cit. c. unic. ibi: in cæteris autem eos gaudere nolumus privilegio Clericali*, scilicet

in aliis non poenalibus. *V. textum n. 56.* Hinc ejusmodi Clericus conjugatus pro debito conveniri potest per Judicem Laicum, imò capi, & detineri, ac tributis subijci. Sic Barbosa *in cit. c. unic. n. 10.* Sanchez *cit. l. 7. matr. D. 46. n. 16.*

Ad extremum nota, per privilegium canonis, de quo agitur *c. si quis suadente, 17. q. 4.* intelligi privilegium, in status Clericalis, ac personarum ejus reverentiam, & immunitatem jure concessam, ut nimirum violentas manus injiciens in Clericum, excommunicationem lata sententiæ incurrat.

ARTICULUS VI.

Quo titulo Clerici in Sacris teneantur servare continentiam?

Quæstio est, *an obligatio, quæ tenetur Clerici Sacrorum ordinum ad continentiam servandam, sit ex mera constitutione Ecclesiæ, præcipientis continentiam illis? vel ex voto, quod Ecclesiæ annexit ordini sacro?* Quòd hæc obligatio sit ex Ecclesiæ constitutione, non jure naturali, vel divino positivo inducta, dicemus plurib. *lib. 4.* ubi de impedimento dirimente matrimonium ex solenni voto castitatis. Restat igitur solum quæstio, *an ea obligatio sit ex Ecclesiæ præcepto directe præcipiente illis observantiam continentiam* (qualiter præcipit audire missam diebus festiis) *vel immediate ex voto castitatis tacite emisso; & solum mediata ex Ecclesiæ constitutione, quatenus hæc præcipit, ut suscipiens Sacrum ordinem eo ipso promittat servare continentiam, seu, ut suscipiens Sacrum ordinem, velit eum recipere, quæ ratione id à talibus exigat Ecclesiæ.* Procedit autem quæstio ex se, & seclusa ignorantia talis voti, aut voluntate contraria, de quibus casibus dicemus *infra à n. 75.*

Dictam obligationem esse *immediate* ab ipso præcepto; non autem voto, decernere Sotus *in 4. dist. 37. q. unic. §. dico igitur, & plures alii*, quos refert Sanchez *l. 7. matr. D. 27. num. 9.* Quorum ratio est. 1. quia nullum extat præceptum, de voto castitatis emittendo à suscipientibus sacrum ordinem, 2. quia cum *votum* sit lex privata, quam quisque suâ sponte sibi imponit; eo ipso non est in Ecclesiæ potestate, voto aliquem obligare, quamvis lege suâ possit illi continentiam indi-

indi-

indicere. 3. suscipiens sacrum ordinem cum invincibili ignorantia voti annexi, vel expressâ voluntate non vovendi castitatem, nihilominus tenetur ad servandam castitatem; sed eo casu non tenetur ex voto, ut per se patet; ergo. 4. quia, licet, ut quis per contritionem perfectam iustificetur extra Sacramentum, tacite saltem debeat velle observare omnem legem graviter obligantem; tamen ex tali voluntate nec tacite *vovet* observantiam legum graviter obligantium; ergo licet, ut quis in susceptione Sacri ordinis tacite saltem debeat velle observare, quidquid in ea susceptione observandum præcipit Ecclesia, tamen ex tali voluntate nec tacite *vovet* observantiam castitatis.

68 *Altera sententia* probabilius docet dictam obligationem servandi continentiam, non consurgere *immediatè* ex constitutione Ecclesiæ, sed ex voto Ecclesiæ constitutione annexo susceptioni Sacrorum ordinum; ita sancta. *cit. n. 10.* & apud eum D. Thomas, Cajetanus, Waldensis, & pluri alii. Ante probationem supponendum, omnino verum esse, quod Ecclesia decreverit, ut, promovendi ad ordinem sacrum, illud votum emittant. Mam. 1. De Gregorius, ut dicitur *c. 1. dist. 28.* id expressè præcepit, ibi: *nullum facere diaconum præsumant Episcopi, nisi, qui se victurum castè promiserit*; ubi glossa *V. promiserit*, dicit: *expressè, vel tacite*; id quod etiam habetur in Synodo Anegran. *c. 10.* relata in *c. Diaconi, dist. ead.* ibi: *Diaconi quicumque, si in ipsa ordinatione tacerunt* (seu non sunt protestati, dicentes, se velle uxores habere, nec posse se continere) & susceperunt manus impositionem, professi continentiam, si postea ad nuptias venerint, à ministerio cessare debebant; idq; non ex alio capite, quam quod eo ipso continentiam ipso facto professi, censentur.

69 2. *Probatum ex c. Cum olim. 6. de Cleric. conjug.* Nam ibi expressè habetur: *nos attendentes, quod Orientalis Ecclesia votum continentie non admittit, quoniam Orientales in minoribus ordinibus contrahunt, & in superioribus utuntur matrimonio jam contracto*; qui textus clarè innuit, in Ecclesia Latina, susceptioni Sacrorum ordinum Ecclesiæ constitutione annexum, seu præceptum esse votum continentie; licet contrarium permissum sit Ecclesiæ Orientali propter varias, & graves

Tom. III.

causas; & hoc quidem *solum quoad usum matrimonii, ante susceptum sacrum ordinem contracti*; non autem, contrahendi post sacrum ordinem susceptum, ut liquet ex textu in *c. Cum olim*; ita Sanchez *cit. D. 28. n. 5.* ubi ponit discrimen inter Græcos, & Latinos, in Sacris constitutos, quod illis licuerit post conjugium ad Sacros ordines ascendere, & uti matrimonio ante contracto, quod Latinis est interdictum.

3. Quia obligatio, quam habent Clerici in Sacris ad servandam continentiam, expressè vocatur *votum* in *c. Unico, de voto, in 6.* ibi: *Presentis declarandum duximus Oraculo Sanctionis, aliud solum votum debere dici solenne, quantum ad post contractum matrimonium dirimendum, quod solemnizatum fuerit per susceptionem Sacri ordinis, aut per professionem expressam, vel tacitam, factam alicui de Religionibus, per Sedem Apostolicam approbatis.* Et *Extravag. Antiqua, Joannis XIII. eod.* ubi dicitur, quod *votum per susceptionem ordinis Sacri solemnizatum non dirimat matrimonium prius contractum, etiamsi nondum esset per carnis copulam consummatum; secus, eo stante contractum.* Ex his enim textibus clarè sequitur, quod Ecclesia tanquam certum supponat, in susceptione ordinis Sacri ex Ecclesiæ constitutione debere emitti votum continentie à Clericis Ecclesiæ Latina.

Confirmari potest dicta resolutio ex eo, quia in Concilio Tolerano, 2. *c. 1.* ut habetur *c. de his, 5. dist. 28.* expressè præcipitur, ut Clerici minores non admittantur ad Sacros ordines, nisi promissionem continentie sue sponderint servaturos. Textus sic habet: *de his, quos voluntas parentum à primis infantie annis Clericatus officio mancipavit, statui-mus observandum, ut mox detonsi, vel ministerio Lectorum traditi, in domo Ecclesiæ sub episcopali presentia à proposito sibi debeant erudiri. At ubi octavum decimum ætatis suæ compleverint annum, coram totius Cleri, plebisq; conspectu, voluntas eorum de expetendo conjugio ab Episcopo perscrutetur: quibus si gratia castitatis Deo inspirante placuerit, & promissionem castimonie suæ absq; conjugali necessitate sponderint servaturos; hi tanquam appetitores ar-tissimæ viæ, levissimo Domini jugo sub-*

C 2

dand-

dantur; ac primò Subdiaconatus ministerium habità probatione professionis suæ à vigesimo anno suscipiant. Quòd si inculpabiliter, ac inoffensivè vigesimum quintum annum ætatis suæ peregerint: ad diaconatus officium (si scienter implere posse ab Episcopo comprobantur) promoveri debent. Cavendum tamen est his, ne quando suæ sponsionis immemores, ad terrenas nuptias, aut ad furtivos concubitus ultra recurrant. Quòd si fortè fecerint, ut Sacrilegii Rei ab Ecclesia habeantur extranei. Quibus autem voluntas propria interrogationis tempore desiderium nubendi persuaserit, concessam ab Apostolo licentiam auferre non possumus; ita ut cum provectæ ætatis in conjugio positi, renuntiatuos se pari consensu operibus carnis sponderint, ad sacros ordines adspirent. Ubi adverte verba: si promissionem continentie sponderint servatuos; ergo promittere debebant servatuos se castimoniam prius, quam ascenderent ad ordines sacros; item, cavendum, ne quando suæ sponsionis immemores ad terrenas nuptias ultra recurrant; ergo tenentur ex constitutione Ecclesiæ sponsionem facere de non contrahendis nuptiis; hæc autem sponsio, cum Deo fiat de cœlibatu, cum sit de statu perfectiori, votum est; ergo; quo posito.

72 *Probatur data responsio:* Quicumque efficaciter vult suscipere sacrum ordinem, juxta mentem Ecclesiæ, eo ipso, factò saltem, tacitè profitetur, seu promittit servare continentiam; ergo Clericus in Ecclesia latina ordinatus in Sacris, ex voto immediatè tenetur ad continentiam. *Ant. pat.* si enim nollit profiteri, vel promittere castimoniam; eo ipso non velle *juxta mentem Ecclesiæ* suscipere sacrum ordinem; cum mens, & voluntas Ecclesiæ illud ipsum præcipiat, nimirum profiteri, seu promittere continentiam. Conseq. etiam probatur, quia obligatio servandi continentiam ex voto, immediatè provenit à voto, non à præcepto votendi, nisi in casu, de quo dicemus à n. 81.

73 *Ad rationes in contrarium, & ad 1.* N. antecedens ex dictis à n. 68. ad 2. r. verum esse, quòd votum sit lex privata, quam quisq; sibi sponte imponit; Ecclesiam tamen posse alicui præcipere, ut, si velit amplecti talem statum, sibi eam legem impo-

nat; cum enim relinquat absolutè ei liberum, suscipere, vel non suscipere illū statū, relinquit ei etiam absolutè liberum, sibi met imponendi, vel non imponendi eam legem privatam. Qui enim liberè amplectitur aliquem statum, ipso facto sibi imponit necessitatem, & obligationem eorū omnium, quæ illi, etiam extrinsecè, statuto, vel consuetudine legitimà annexa sunt, licet non pertineant ad substantiam talis status; ut est clausura, recitandi horas &c.

Ad 3. r. in hac quæstione, an voluntariè suscipiens ordinem sacrum, sed ignorans, annexam obligationem votendi castimoniam, nihilominus teneatur ad continentiam? Patrem Sanchez loco cit. n. 111. dicere, quòd absq; controversia sit, ita initiatum teneri omnino continere, nec posse validè matrimonium inire, quòd Ecclesia potuerit justissimam de cœlibatu Clericorum legem indicere, atque eà ligare quoscunq; in posterum promovendos, si sciverint, si ve ignoraverint prædictam legem; Sicut, quantumvis ignorent, tenentur officium recitare, & alias statutas leges observare; quamvis excusentur à culpa transgressionis, ut dicitur in materia de Legib. l. 1. tit. 2. de Constit.

Cœterum quæstio major est, an voluntariè suscipiens ordinem sacrum, sed ignorans ei susceptioni annexum votum continentie, nihilominus tacitè seu ipso facto voteat continentiam? r. dupliciter fieri posse, quòd talis ignoret annexum votum; primò, quòd nec in particulari, nec in genere sciat illam annexionem. 2. quòd sciat saltem in genere, huic susceptioni annexa quædam onera, in qua teneatur consentire, si sacrum ordinem velit suscipere eo modo, quo debet, ut licitè agat. Et si quidem hoc secundo modo suscipiat sacrum ordinem, tenet eum ad continentiam *ex voto immediatè*, præ aliis, approbat Sanchez cit. n. 111. in fin. pro eodem referens Cardinalem, in dict. c. Cum olim, h. t. & Azor l. 13. institut. moral. c. 14. q. 10. sic enim non caret cognitione, quæ requiritur, ut volendo susceptionem sacri ordinis, velit etiam ex præcepto annexa ordinis susceptioni: sed inter ea est profiteri, seu promittere continentiam; ergo.

Difficultas est, an scienter, & voluntariè suscipiens sacrum ordinem, sed penitus ignorans, annexionem voti, teneatur nihilominus ad continentiam ex voto imme-

immediatè? vel solum ex Ecclesie constitutione? quantum est ad forum externum, talem ignorantiam non præsumi probabilem, ut rectè notat Azor *cit. q. 10.* adeoque talem cogendum ad servandam continentiam tanquam debitam ex voto. Quoad forum autem conscientie in dicto casu respondent Vincentius, & Goffredus in *dict. c. cum olim*, teneri ex sola constitutione Ecclesie, quorum opinionem ait esse verissimam Abbas *ibid. n. 4.* alii volunt idem in casu, quando ignorantia fuit invincibilis, & excusans; non autem secus; ira Sylvester V. *Matrimonium. §. q. 12. dicto. 2.* alii demum volunt etiam in hoc casu teneri ex voto; qui consequenter supponere debent, etiam in dato casu tacitè votum emitti, eò quòd qui unum sciens, & prudens efficit, & vult, faciat, & velit subinde ei annexa, licet ea ignorarit, quam opinionem tenere videtur Sanchez *cit. n. 11.* licet ex ejus verbis meritò quis dubitet, an loquatur de penitus ignorante, sed quidquid de hoc sit.

77 Ceterum si casus ponat, *penitus ignorari annexionem voti*, mihi videtur probabilius, eò casu in susceptione ordinis sacri nec tacitè emitti votum continentie; adeoque obligationem Continentie tunc non esse ex voto, sed Ecclesie constitutione immediatè. Nam, ut tacitè votum emittat volendo suscipere ordinem sacrum, debet aliquam saltem cognitionem, vel in particulari, vel in genere habere de obligatione votendi castitatem, cui volens sacrum ordinem suscipere, velit se conformare, dum suscipit illū ordinem: ergo si ponitur *penitus* hoc ignorare, volendo susceptione ordinis, non vult annexum, penitus ignoratū, quando istud nec formaliter, nec etiam antecedenter includit susceptio sacri ordinis.

78 Ad rationem numero præcedente allatam *q. cum dist.* qui unum sciens, & prudens vult, vult, & subinde facit ei annexa, si annexio nascatur ex objecto directè voluto C. si solum accedat ei extrinsecè, nego. Nam consentiens in objectum B. ex se non connexum cum termino A, non eo ipso per consensum in B. consentit in A. præsertim, si ponatur & annexio, aliunde nascens, & terminus aliunde annexus, penitè ignorari.

79 *Neque dicas:* qui consentit in matrimonium, eo ipso saltem tacitè consentit in annexa matrimonio, & qui consentit in sponsalia, eo ipso consentit in impedimentum publicæ justitiæ; ergo similiter, *q. cum*, qui

consentit in matrimonium, eo ipso saltem tacitè consentit in ei annexa annexione tenente se ex parte matrimonii, secundum substantiam accepti; non autem annexione merè extrinseca substantiæ matrimonii, præsertim penitus ignoratà. Deinde similiter negatur, consentientem in sponsalia quoad substantiam, consequenter consentire in impedimentum justitiæ publicæ, illis annexum solum annexione extrinsecà, nimirum ex dispositione Ecclesie, quæ omnino extrinseca est substantiæ sponsalium.

Inflabis: ergo si quis consentiat in sponsalia, penitus ignorans, annexum illis ex Ecclesie dispositione impedimentum publicæ justitiæ, non contrahet hoc impedimentum. *q. N. illatum.* Nam hoc impedimentum (quod est inhabilitas ad contrahendum matrimonium validè, non pœnalis) nullo modo pendet à nostra voluntate, vel expressa, vel tacita; sicut nec inhabilitas ad matrimonium, quæ nascitur ex susceptione ordinis, nascens immediatè ex Ecclesie præcepto servandi continentiam; secus est, si sermo sit de illa inhabilitate ex susceptione ordinis vi tacitè emissi voti. Nam inhabilitas illa ex voto non est omnino independens à nostra voluntate. Et ideo in hoc casu Clericus, qui voluntariè suscepti ordinem sacrum, penitus ignorans, debere se profiteri, seu vovere continentiam, erit quidem inhabilis ad validè contrahendum matrimonium; sed immediatè ex Ecclesie præcepto; non autem ex voto. Ex quo patet responsio ad 3. *argument. in n. 67.*

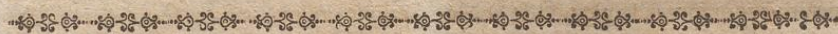
In hujus confirmationem juvat, quod *81* docet Sanchez *loc. cit. n. 12.* ubi ad hanc questionem, *an voluntariè promotus ad Sacros ordines, qui in promotione habuit expressam intentionem minime se ad continentiam obligandi, tunc teneatur ex voto?* respondet, loquendo de foro animæ, ubi verè adfuit animus non obligandi se ad continentiam, ex sola Ecclesie constitutione teneri sic promotum ad continentiam servandam, & abstinendū à matrimonio. Nam licet ad cætera præcepta, & onera Ordinibus annexa possit Ecclesia sponte ordinatos adstringere, velint, nolint; secus tamen est de voto. Id enim ejus naturæ profus repugnat, utpote, quæ est, *esse legem privatam, quam quisque sibi met imponit.* Sic ille.

Ad 4. *ibidem q. C. ant. N. conseq. di. 82* spartitas clara est; quia nullibi præceptum est,

est, ut quis volens justificari per contritionem, voveat observantiam præceptorum graviter obligantium; sed tantum ut habeat *firmum propositum*; alias taliter justificatus; deinde transgrediens aliquod grave præceptum, dupliciter peccaret, & contra illud præceptum, & contra votum; quod tamen non bene dicitur: at extat præceptum, ut volens licite, ac ad mentem Ecclesiæ suscipere sacrum ordinem, *voveat continentiam*: ergo paritas non tenet.

- 83 Neque dicas, hanc quæstionem, an obligatio Clericorum ad continentiam servandam immediate nascatur ex voto, vel immediate ex solo Ecclesiæ præcepto, in præxi parum utilitatis habere in ordine ad rem moralem. *¶* enim negando dictum. Rationem dat Sanchez *cit. l. 7. matr. D. 27. n. 9.* Nam si obligatio illa est immediate ex præcepto, valebit dispensatio etiam sine causa dicta; secus, si immediate *ex voto*.

Si dicas: ergo dispensatus sine causa in tali voto, non contrahet valide. *¶* *negando illatum*; & dico in utroque casu dispensationis sine causa concessæ valide contrahi matrimonium; in utroque casu per ejusmodi dispensationem, sine causa concessam, tollitur obex invalidans matrimonium à taliter dispensato contractum; & *1. quidem*, si dicas, eam nasci ex præcepto Ecclesiastico immediate; ut jam diximus; cum lex Ecclesiastica *valide* tollatur dispensatione data etiam sine causa; *Secundo* etiam si dicas eam nasci immediate ex voto; hoc enim vim invalidandi matrimonium post contractum habet solum ex solemnitate, quæ est juris tantum Ecclesiastici; hoc autem etiam tollitur dispensatione, quantumvis sine causa. Et ideo taliter dispensatus *in solemnitate* voti, valide contrahet matrimonium; sed eo contracto non licite petet debitum, propter votum tali dispensatione non sublatum.

QVÆSTIO IV. IN TIT. IV. DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS IN ECCLESIA, VEL PRÆBENDA.

- 85 **H**Oc titulo agitur de obligatione Clericorum, obtinentium Ecclesias, seu beneficia, in ordine ad Residentiam, quatenus eâ, ut debent, præstitâ, vel non præstitâ illis concessum, aut interdictum est, beneficiorum fructus annuos percipere. Supponendum autem *Residentiam* apud Latinos esse firmam quietem, & stationem: nam derivatur à verbo *Residere*, quod est quiescere, & firmiter stare: apud Sylvestr. *V. eod. n. 1.* importat ex vi nominis jugem, & penè continuam sessionem, quasi iterata sessio. Juxta Gofredum *in proposito* sic definitur: *est personalis officii solatio in proprio beneficio*. Hinc *residere in Ecclesia*, est personaliter in ea servire beneficio, & ejus curam habere. Quare ex duobus dicitur Clericus *non residere*. 1. si non assistat personaliter. 2. si assistens personaliter, non deseruiat beneficio. V. Less. *l. 2. c. 34. d. 29.* & Azor. *p. 2. l. 7. c. 3. & 4.* Ex hoc sequitur, residentiam aliam esse *merè materiale*, cum quis quidem assistit, seu cum aliis est in loco Ecclesiæ, vel beneficii, sed non servit Ecclesiæ, seu non agit, quæ sui muneris

sunt, & officii, propter quod habet beneficium; aliam *formalem*, cum quis assistit, & servit; quod quidem fit *dupliciter*. 1. si personaliter assistat, & serviat, quo casu dicitur residere *formaliter verè*; 2. si autem ex legitima causa non assistat personaliter, nec serviat, & tamen juris dispositione, seu fictione habetur pro præsentente in ordine ad juris effectus residentiam verè concessos, dicitur residere *fiçtè*; Sic Barbosa *ad Rubric. hujus tituli, n. 9.*

ARTICULUS I.

Quæ beneficia obligent ad Residentiam?

NON est dubium, plura esse beneficia, 86 quæ jure etiam naturali exigunt, ut beneficiatus vel per se, vel per alium resideat in loco beneficii, & ea peragat, quæ sunt officii, propter quod habet beneficium, quando inter actiones per officium importatas, vel omnes, vel aliquæ sunt, quæ fieri debent in loco beneficii. Et hæc obligatio nascitur ex contractu oneroso tum Ecclesiæ, ut beneficiato constituat jus percipiendi redditus annuos ex bonis pertinentibus ad ipsam; tum Beneficiato, ut vicissim præster

offi-